

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אלמוג כהן

4079/25/פ

הצעת חוק למניעת חרם חברתי בבתי ספר, התשפ"ד–2023

הגדרות

1. בחוק זה –

"בית ספר" – מוסד חינוך לילדים ונערים מכיתה א' ואילך, כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט–1949¹;

"חרם חברתי" – נידוי או דחייה של תלמיד על ידי לפחות שני תלמידים (להלן – תלמידים מחרימים), באמצעים שונים, לרבות הפצת מידע שקרי, ביוש, לעג או ביזוי, המביאים לבידודו של תלמיד ולהרחקתו מהמעגל החברתי בכיתה או בבית הספר;

"ממונה" – מי שמונה בידי מנהל בית הספר לפי סעיף 2;

"תלמיד" – מי שלומד בבית ספר;

"השר" – שר החינוך.

2. מינוי והכשרת

ממונים

(א) מנהל בית ספר ימנה, מבין עובדי החינוך בבית הספר, ממונה לעניין חוק זה, שתפקידו לטפל ולמנוע מקרים של חרם חברתי, בין השאר, באמצעות העברת שתי שעות לימוד שבועיות שיוקדשו להעלאת המודעות לתופעת החרמות החברתיים; לעניין זה, "עובד חינוך" – עובד הוראה, יועץ חינוכי או פסיכולוג חינוכי.

(ב) השר יקבע תוכנית הכשרה ייעודית להתמודדות עם חרמות חברתיים; ממונה שמונה לפי סעיף קטן (א), ישתתף בהכשרה כאמור, לפי ההוראות שקבע השר.

3. הקמת מוקד פניות

השר יקים מוקד פניות ארצי שייתן מענה, הכוונה וסיוע לתלמידים שמתנהל או התנהל נגדם חרם חברתי, ולהוריהם, לפי הוראות שקבע.

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

4. סיוע פסיכולוגי תלמיד שמנהל בית הספר, בהתייעצות עם הממונה, קבע כי מתנהל או התנהל נגדו חרם חברתי יהיה זכאי לקבלת סיוע פסיכולוגי, לפי הוראות שקבע השר.
5. תיקון חוק זכויות התלמיד תיקון חוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000², בסעיף 4(ב), אחרי "מניעת אלימות והטיפול בה" יבוא "ומניעת חרם חברתי כהגדרתו בחוק למניעת חרם חברתי בבתי ספר, התשפ"ד-2023, ובדבר השעיה והרחקה לצמיתות של תלמידים מחרימים כהגדרתם באותו החוק".
6. תיקון חוק העונשין בחוק העונשין, התשל"ז-1977³, בסעיף 368ד, אחרי סעיף קטן (ז) יבוא:
- "(1ז) היה לעובד חינוך יסוד סביר לחשוב כי מתנהל או התנהל חרם חברתי נגד תלמיד בבית הספר בו הוא עובד, חובה עליו לדווח על כך בהקדם האפשרי לממונה הבית ספרי כהגדרתו בחוק למניעת חרם חברתי ובריונות ברשת בבתי ספר, התשפ"ד-2023; העובר על הוראה זו דינו – קנס לפי סעיף 61(א)(1)."

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרת הצעת החוק היא למנוע מהתלמידים, הילדים של כולנו, אותם אנו שולחים לבתי הספר, לחוות תופעות קשות של נידוי והחרמה שהולכות ומתרבות כמו אש בשדה קוצים. התלמידים הם היקרים ביותר להוריהם, ובעקבות תופעות של חרם ונידוי עוברים פגיעה נפשית קשה ולעיתים גם פיזית, שמלווה אותם לכל חייהם. חלקם אף נאלצים לעבור בית ספר וחלקם להעתיק את מקום מגוריהם בעקבות התופעה, בזמן שהמחרימים ממשיכים לנהל שגרת חיים רגילה, למרות שהפעילו בריונות מילולית ופיזית. מחובתנו למנוע את התופעה ולספק הגנה לתלמידים אשר עוברים חרם ונידוי הן במסגרת בית הספר והן ברשתות החברתיות השונות. בהצעת חוק זו, מוצע להסדיר מינוי של ממונה בכל בית ספר שיהיה אחראי למניעת התופעה הקשה של נידוי וחרם חברתי, בין השאר, באמצעות העברת שתי שעות לימוד שבועיות שיוקדשו להעלאת המודעות לתופעה. עוד מוצע לקבוע מתן סיוע פסיכולוגי לילדים המוחרמים וליצור אפשרות של מענה זמין ואקטיבי לילדים המוחרמים ולהוריהם אשר נמצאים בחוסר ודאות כלפי ילדיהם היקרים להם מכול. בנוסף, מוצע להוסיף לסעיף בחוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000, העוסק בעניין פרסום זכויות וחובות של תלמידי בתי הספר, הוראות בעניין מניעת התופעה של חרמות חברתיים והטיפול בה לרבות השעיה והרחקה של התלמידים המחרימים. בנוסף מוצע תיקון לחוק העונשין, התשל"ז-1977, לפיו מוטלת על עובד חינוך החובה לדווח לממונה הבית ספרי ולפקח המחוזי במידה והיה לו יסוד סביר לחשוב כי מתנהל או התנהל חרם חברתי נגד תלמיד בבית הספר בו הוא עובד. יוטל קנס על עובד חינוך שהפר את חובת הדיווח. הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת מאי גולן (פ/2338; פ/611/25) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת קטי קטרין שטרית וקבוצת חברי הכנסת (פ/3829/25).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ז' בכסלו התשפ"ד (20.11.2023)

² ס"ח התשס"א, עמ' 42.
³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

